

פרק כב / ברוריה בן-דוד (וייס)

שירת דוד נמצאת בשינויים קלים גם בספר תהילים יח. זוהי שירת ניצחון והודיה לאחר שדוד גבר על כל אויביו והרחיב מלכות ישראל עד לקצוות גבולות ההבטחה. את ניצחונותיו הוא מייחס לה' המצילו מכל צרה. בגלל נאמנותו לה', ה' הפליא לעשות אתו. השירה שופעת אמונה אדירה וגם ענווה.

נושאי השירה

- ב-ז** תפילה לה' המושיע ומגן על דוד.
- ח-כ** ה' שולח את כל איתני הטבע להצלת דוד מאויביו.
- כא-כח** ה' גומל לדוד הנאמן לחוקיו ומשפטיו והנשמר מעוון.
- כט-לז** מקור כוחו וגבורתו של דוד מהאל שהוא מעוזו במלחמה.
- לח-מו** האל הוא צורו וישעו של דוד המכריע אויביו תחתיו.
- מז-נא** ברכה והודיה לאל המלמד ידיו למלחמה להושיעו מאויביו, וחסדו אתו לעולם.

מי היה האויב המר ביותר לדוד?

שאל שרדפו והציק לו. "ביום הציל ה' אתו מכף כל איביו ומכף שאול" (פס' א).

אילו ביטויים מורים על כוחו של ה'?

סלעי, אלקי צורי, קרן ישעי.

אילו ביטויים מורים על רצונו להגן על דוד?

מצדתי, מפלטי לי, מגני, משגבי, משעי.

מדוע לפי המזמור עוזר ה' לדוד?

"יחלצני כי חפץ בי, יגמלני ה' כצדקתי כבר ידי ישיב לי, כי שמרתי דרכי ה', ולא רשעתי מאלקי, כי כל משפטו לנגדי וחקתיו לא אסור ממנה, ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני, וישב ה' לי כצדקתי כברי לנגד עיניו" כ-כה. העזרה לדוד היא גמול על אמונתו בה', שהרי דוד שמר מצוות ה', הלך בדרכו ונזהר שלא יסטה מהם. דוד לא עשה מעשה רשע לסור מדרך אלוקיו וממצוותיו ואם חטא שב בתשובה. "ואהיה תמים לו" שלם לפניו, נאמן לו, ממלא את רצונו בשלמות, וכן נצטווה אברהם "התהלך לפני והיה תמים" (בר' יז א).

כיצד אומר דוד כי ה' משלם לכל איש כגמולו?

ה' נוהג מידה כנגד מידה. עם האיש החסיד הוא מתנהג בחסידות. חסיד הוא תואר למי שנאמן לה' ושומר מצוותיו. עם גיבור תמים ה' מתנהג כתמים. תמים הוא תואר למי שנוהג בצדק ובמשפט. הגיבורים היוצאים למלחמה ונוהגים בתמימות אף ה' נוהג עמם בתמימות ועוזרם לצאת בשלום מן המלחמה תמימים בלא מום. עם נבר עם איש שהוא בר לבב, טהור ונקי מעוון, ה' מתנהג עמו כנבר במידה הטהורה, ועם עקש, אם אדם שאינו הולך בדרך ישרה ה' ישיב לו כעיקשותו.

מה אומר דוד במזמור על דבר ה'?

דבר ה', כלומר: תורתו ומצוותיו מזוקקות ככסף צרוף והן טהורות ואמתיות, וכן אמר דוד תהילים יב ז: "אמרות ה' אמרות טהורות, כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים".

דוד אומר שה' הציל אותו מאנשי עמו הרבים עמו. למי התכוון?

שואל, אבשלום, שבע בן בכרי.

דוד מסיים את המזמור "מגדיל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם". בית דוד נבחר למלוכה עד עולם, לבית דוד ניתנה הבטחה שתוקפה לעולם, הבטחה שניתנה ע"י נתן: "וכננתי את כסא ממלכתו עד עולם... וחסדי לא יסור ממנו... ונאמן ביתך וממלכתך עד עולם לפניך, כסאך יהיה נכון עד עולם" (ז יג-טז).

חנה חתמה את תפילתה: "ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו" (ש"א ב י). חנה אמרה זאת כתפילה ונבואה. לפי שירת דוד ברכה זו של חנה מכוונת לו ולביתו עד עולם. בביטוי זה אפשר גם לראות רמז למלך המשיח מצאצאי דוד לעתיד לבוא.

בשירת דוד יש תיאורים הדומים לשירת הים. יש גם משפטים מקבילים בין שירת דוד לשירת חנה.

ניבים

עם חסיד תתחסד (פס' כו).

הוראתו: לאיש חסיד תגמול בחסד.

עם נבר תתבר ועם עיקש תתפל (פס' כז).

הוראתו: עם בר לבב תתנהג ביושר, ועם ההולך בדרך עקלקלה תגמול בעקמומיות.

עבודה בכתב

כתבו בלשון הספר:

- (א) ביטויים המורים על כוחו של ה'.
- (ב) ביטויים המורים על רצונו להגן על דוד.
- (ג) ביטויים המורים על משברים וצרות שהיו לדוד.
- (ד) ה' שמע את תפילת דוד.
- (ה) תיאורים של הופעת ה' בזעמו.
- (ו) ה' משלם לכל איש כגמולו.
- (ז) העזרה לדוד היא גמול על נאמנותו.
- (ח) מה' באה העזרה בשעת צרה.
- (ט) בעזרת ה' רגלי דוד מהירות לרדוף אחר האויב.
- (י) ה' מלמד את דוד דרכי מלחמה המביאים לניצחון.
- (יא) ה' הציל את דוד מאנשי עמו הרבים עמו.
- (יב) לא הייתי צריך להילחם בבני נכר הם באו מרצונם להיכנע לפני.
- (יג) מלכותו של דוד תיכון לעולם.
- (יד) רמז למלך המשיח מצאצאי דוד לעתיד לבוא.